

Hodnoty v regulácii spotrebiteľského správania¹

Bohumil Búzik² – Milan Zeman
Sociologický ústav SAV, Bratislava

Values in the Regulation of Consumer Behaviour. This study analyses the strategies of actors in the process of consumption constraint in current Slovak society. It claims that the regulation of consumption during state holidays has resulted from the effort of some actors to improve the working conditions of retail shop employees. It also points to the fact that the ban on retail sales during state holidays was preceded by an increase of holiday sales. This development has been embedded in the wider context of the transition from a society of economic shortage to a consumer society. The paper provides an analysis of data and surveys on consumer behaviour and opinion.

Sociológia 2020, Vol. 52 (No. 5: 411-431)

<https://doi.org/10.31577/sociologia.2020.52.5.17>

Key words: *Consumption; consumer culture; holidays; values; working conditions*

V štúdiu analyzujeme hodnotové súvislosti novelizácie Zákonníka práce (311/2001 Z.z.), podľa ktorého nemožno nariadiť prácu, ktorou je predaj, zamestnancom maloobchodu počas všetkých štátnych sviatkov a ani s nimi takúto prácu dohodnúť. Zameraním sa na konkrétne súvislosti, ktoré viedli od snahy zabezpečiť pracovné voľno zamestnancom predajní k obmedzeniu nákupu tovarov osobnej spotreby pre všetkých členov spoločnosti mapujeme trajektóriu, ktorá viedla k takémuto stavu. Zároveň tým odhaľujeme hodnoty, ktoré boli skryté za touto snahou. Pomocou empirického sociologického výskumu tiež zistíme reakcie občanov SR na takéto obmedzenie spotreby.

Už počas dočasného zatvorenia obchodov v nedeľu sa začalo znovu hovoriť o ich trvalom zatvorení. Dočasné zatvorenie obchodov v apríli a máji 2020 bolo súčasťou hygienických opatrení na zabránenie šírenia korónového vírusu (COVID 19). Názor vyslovený predsedom vlády Igorom Matovičom (OĽaNO) o trvalom zatvorení obchodov v nedeľu začal diskusiu, do ktorej sa cez médiá, okrem politických strán, postupne pridávali organizácie reprezentujúce predajcov a zamestnancov. Politickí zástancovia zatvorenia obchodov počas nedele spomedzi politikov argumentovali potrebou vytvorenia väčšieho času na oddych pre zamestnancov maloobchodu a ich možnosti tráviť viac času s rodinou s cieľom vylepšiť rodinné vzťahy. Časť reprezentácie maloobchodu, ako aj odbory sa stotožňovali s týmito argumentmi, ale zastávali názor, že takéto opatrenie musí byť výsledkom spoločenského konsenzu. Niektorí zástupcovia obchodných organizácií a ekonómovia poukazovali na potrebu zvážiť ekonomické dôsledky takéhoto opatrenia.

¹ Vypracované v rámci riešenia projektu APVV-16-0232 *Konzumná spoločnosť a konzumné regióny* a projektu APVV-15-0653 *Hodnoty v dynamike spoločenských zmien na Slovensku a v Európe*.

² Korešpondencia: PhDr. Bohumil Búzik, PhD., Mgr. Milan Zeman, SÚ SAV, Klemensova 19, 813 64 Bratislava, Slovenská republika. E-mail: bohumil.buzik@savba.sk; milan.zeman@savba.sk